

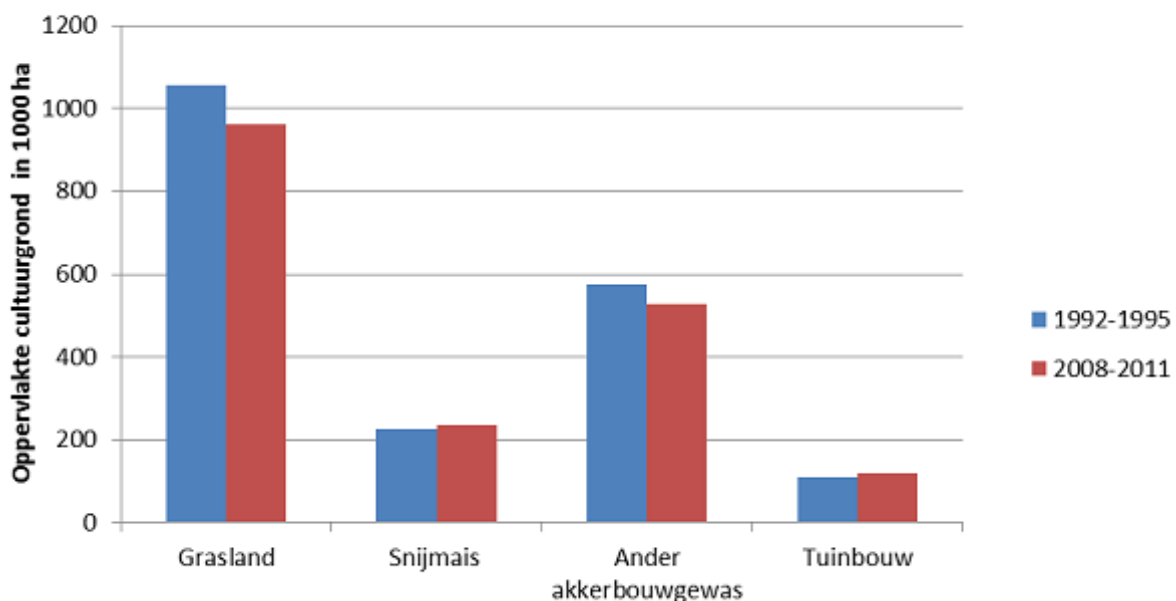
Afname landbouwbedrijven en cultuurgrond, verdrievoudiging biologische bedrijven

Dit is het tweede artikel in de serie over de Nitraatrichtlijnrapportage. Iedere vier jaar moet Nederland een rapportage opleveren in het kader van de Europese Nitraatrichtlijn. Deze rapportages geven een indruk van de effectiviteit van de Nederlandse actieprogramma's ter uitvoering van deze Nitraatrichtlijn. In 2012 werd [de vijfde rapportage](#) opgeleverd. Een goed moment om in een serie artikelen stil te staan bij de ontwikkelingen die invloed hebben gehad op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

Oppervlakte cultuurgrond verminderd met ruim 6%

Het aandeel cultuurgrond van de totale landoppervlakte in Nederland is afgenomen van 58% (1992-1995) naar 55% (2008-2011). De oppervlakte cultuurgrond nam in die periode af met ruim 6%. Het landgebruik binnen het areaal cultuurgrond kende verschuivingen (Figuur 1). Zo nam de hoeveelheid grasland af met bijna 10%. Dit kwam onder andere doordat de hoeveelheid snijmaïs toenam met 5%. De oppervlakte die met andere akkerbouwgewassen werd beteeld, nam af met 8%. De hoeveelheid met tuinbouw beteelde grond daarentegen nam toe met 7%. In de totale oppervlakte cultuurgrond nam het aandeel grasland af van 54% naar 52%. Deze verschuivingen in landgebruik hebben invloed op het mineralenmanagement en kunnen invloed hebben op de waterkwaliteit, omdat gras langer doorgroeit in het seizoen dan de meeste akkerbouwgewassen.

De intensiteit van het wortelstelsel speelt ook een rol. Het effect van deze verschuiving hoeft overigens niet groot te zijn. Binnen de melkveehouderij vond die verschuiving ook plaats (meer maïs, minder gras) terwijl de waterkwaliteit in zijn totaliteit verbeterde. Het geheel van de door de landbouw genomen maatregelen zorgt dan per saldo voor een betere waterkwaliteit.

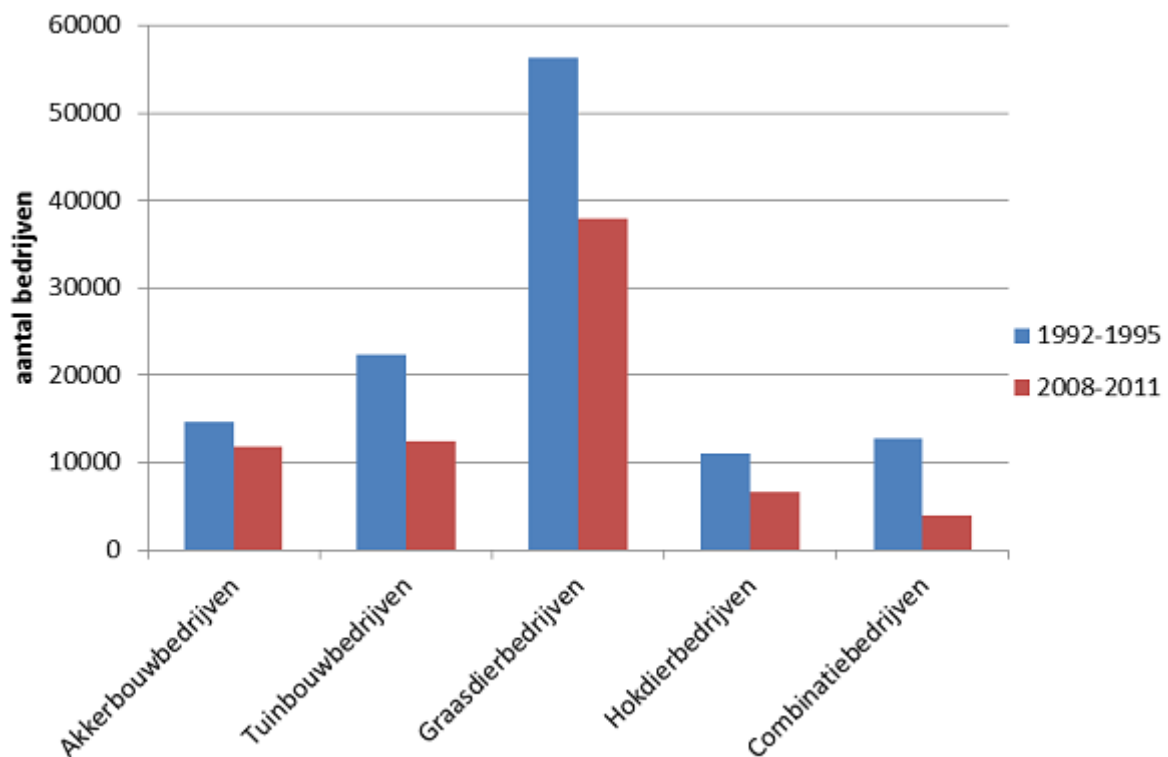

Figuur 1. Ontwikkeling van de oppervlakte cultuurgrond in 1000 ha in Nederland naar landgebruik (CBS, 2012)

Aantal bedrijven verminderd met bijna 40%

Het totaal aantal landbouwbedrijven nam tussen 1992-1995 en 2008-2011 af met 38%. De sterkste afname vond plaats bij de combinatiebedrijven (bijna 70%). Combinatiebedrijven zijn bedrijven met meer dan één relevante productietak. Het aantal tuinbouwbedrijven daalde met 45%, het aantal hokdierbedrijven met 40% en het aantal graasdierbedrijven (waaronder melkveebedrijven) met 33%. De geringste afname voltrok zich bij de akkerbouwbedrijven: 20% (Figuur 2).

De grote afname van het aantal bedrijven, vooral combinatiebedrijven, gerelateerd aan de geringe afname van de totale oppervlakte cultuurgrond, laat een sterke toename zien van schaalomvang en specialisatie. De grootste toename in de bedrijfsomvang vond plaats bij de tuinbouwbedrijven en bij de hokdierbedrijven (varkens, pluimvee, vleeskalveren).

Figuur 2. Ontwikkeling van het aantal land- en tuinbouwbedrijven in Nederland (CBS, 2012)

Driemaal zoveel biologische bedrijven

Terwijl het aantal landbouwbedrijven van 1991 tot 2010 sterk afnam, steeg het aantal biologische

bedrijven van ruim 400 naar ruim 1200 stuks. Dat is een verdrievoudiging. Het aandeel biologische bedrijven steeg daardoor van nog geen 0,5% in 1991 naar ruim 1,5% in 2010.

Het areaal dat voor biologische landbouw wordt gebruikt, steeg na 2007 sterker dan het aantal biologische bedrijven waardoor het areaal in 2010 voor bijna 2,5% biologisch was. Het grotere aandeel biologisch areaal (2,5%) ten opzichte van het aandeel biologische bedrijven (ruim 1,5%) geeft aan dat biologische bedrijven gemiddeld groter zijn dan gangbare bedrijven.

Aart van den Ham en Co Daatselaar (LEI Wageningen UR) *LMM e-nieuws, augustus 2013*